

ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัวต่อการลดความเครียด
ของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อเอช ไอ วี

นางสาวสมจิตต์ ธีรมโนภาพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-620-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

117242682

EFFECTS OF FAMILY COUNSELING ON STRESS
REDUCTION OF THE PARENTS OF CHILDREN
BORN TO HIV INFECTED MOTHERS

MISS SOMCHIT THAERAMANOPHAB

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-620-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัวต่อการลดความเครียด
ของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อเอช ไอ วี
โดย นางสาวสมจิตต์ ธีรมโนภาพ
ภาควิชา จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส

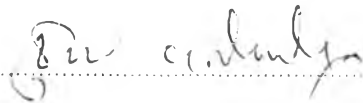
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

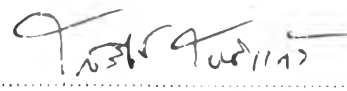

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. นภาพร วัชรราษฎร์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วชิร ทรัพย์มี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสริช โพธิ์แก้ว)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในนครราชสีมาเพียงแผ่นเดียว

สมจิตต์ ธีรมโนภาพ : ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัวต่อการลดความเครียด
ของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อเอช ไอ วี (EFFECTS OF FAMILY
COUNSELING ON STRESS REDUCTION OF THE PARENTS OF CHILDREN BORN TO
HIV INFECTED MOTHERS) อ. ที่ปรึกษา : รศ.สุภาพรณ โคตรจรัส, 98 หน้า
ISBN 974-584-620-3

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัวต่อการลด
ความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อเอช ไอ วี โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า คะแนน
ความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อเอช ไอ วี ที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
ครอบครัว จะลดลงต่ำกว่าก่อนการเข้ารับการปรึกษา การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว
มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อเอช ไอ วี
ที่แพทย์ได้ให้การวินิจฉัยแล้วและเป็นครอบครัวที่พาบุตรมาตรวจที่โรงพยาบาลเด็ก และสมัครใจเข้ารับการ
ปรึกษา จำนวน 8 ครอบครัว กลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัวเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัว ติดต่อกัน
5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาครอบครัวละ 10 ชั่วโมง โดยมีผู้วิจัย
เป็นผู้ให้คำปรึกษา เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบวัดความเครียดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และมาตรวัดสัมพันธภาพของ
รูคอล์ฟ เอช มูล และเบอร์ริส เอส มูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน
ความเครียดของกลุ่มตัวอย่างก่อน และหลังการเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัว ด้วยวิธีทดสอบค่าที่

ผลการวิจัย พบว่าบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อเอช ไอ วี ที่ได้รับการปรึกษา
เชิงจิตวิทยาครอบครัว มีคะแนนความเครียดลดลงต่ำกว่าก่อนเข้ารับการปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

ภาควิชา ..... จิตวิทยา
สาขาวิชา ..... จิตวิทยาการปรึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติ ..... ศ.หญิง สุภาพรณ โคตรจรัส
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C242946 : MAJOR COUNSELING PSYCHOLOGY

KEY WORD: FAMILY COUNSELING/STRESS/HIV INFECTED PARENTS

SOMCHIT THAERAMANOPHAB : EFFECTS OF FAMILY COUNSELING ON STRESS
REDUCTION OF THE PARENTS OF CHILDREN BORN TO HIV INFECTED MOTHERS
THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUPAPAN KOTRAJARAS. M.S. 98 pp.
ISBN 974-584-620-3

The purpose of this research was to study the effects of family counseling on stress reduction of children born to HIV infected mothers. The hypothesis was that stress of the parents of children born to HIV infected mothers after having participated in family counseling would decrease. The research design was the one group pretest-posttest design. The sample was 8 families who were diagnosed by the physician as having children born to HIV infected mothers at children's hospital and volunteered to participate in the experiment. The sample participated in family counseling session led by the researcher for 5 consecutive weeks for two hours once a week, altogether for 10 hours for each family. The instruments used were The Stress Inventory constructed by the researcher and Family Environmental Scale : Relationship and System Maintenance Dimensions developed by Rudolf H. Moos and Berrice S. Moos. The t-test was used for data analysis.

Results showed that stress of the parents of children born to HIV infected mothers who participated in family counseling decreased significantly at the .01 level.

ภาควิชา.....จิตวิทยา
สาขาวิชา.....จิตวิทยาการปรึกษา
ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เริ่มต้นและสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน นับตั้งแต่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สุภาพรรณ โคตรจรัส ที่กรุณาได้รับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา และให้ความรู้ ข้อคิด คำแนะนำต่าง ๆ ที่จะทำวิจัย แพทย์หญิงรัตโนทัย พลับรู้การ ที่เอื้อเพื่อเป็นธุระติดต่อประสานงานให้ทั้งด้านแหล่งที่มาของกลุ่มตัวอย่าง และแนะนำแพทย์ที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัว และครอบครัวบำบัด นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ ผู้ซึ่งให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้ารับการอบรมครอบครัวบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว มาร์เรีย โกโมริ ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดและวิธีการทำครอบครัวบำบัดแนวชาร์เทียร์ มาสอน แสดงให้เห็นถึงเทคนิคและขั้นตอนการ ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำครอบครัวบำบัด และนำเทคนิควิธีการมาใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล รองศาสตราจารย์ วัชรวิ ทรัพย์มี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว ผู้ซึ่งให้ข้อแนะนำในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลเด็กที่อนุเมติให้เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย อาจารย์แพทย์หญิงวารุณี อมรทัต ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และให้โอกาสในการศึกษาและทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งได้ให้ความกรุณาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือทดสอบ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากครอบครัวที่มีบุตรติดเชื้อเอช ไอ วี ที่เข้ารับการปรึกษา และผู้ร่วมงานจิตเวช ที่ ๆ นักสังคมสงเคราะห์ ที่ช่วยแนะนำและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณวลัยรัตน์ น้องอรัญญา น้องจันทนา น้องจันทร์เพ็ญ และน้องสุมาลี ที่เป็นกำลังสำคัญช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่นั และทุก ๆ ท่านที่ให้ความห่วงใยและสนับสนุน จนนงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ สำเร็จด้วยดี

สมจิตต์ อีรมโนภาพ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	33
สมมติฐานของการวิจัย	33
ขอบเขตของการวิจัย	33
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	34
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	35
2 วิธีดำเนินการวิจัย	36
กลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	38
การตรวจคุณภาพเครื่องมือ	40
โปรแกรมการให้การศึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัว	43
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
3 ผลการวิจัย	50
4 อภิปรายผลการวิจัย	52
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	62
รายการอ้างอิง	68
ภาคผนวก ก. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	72
ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75

ค. ผลที่ได้จากแบบวัดต่าง ๆ	86
ง. กระแสของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัว.....	93
ประวัติผู้วิจัย	98

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนทารกคลอดจากมารดาที่ติดเชื้อตามรายภาค และกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2531 - 2535 (จนถึงเดือนพฤษภาคม 2535)	2
2. แสดงขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงตามแนวของ Satir	23
3. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลองด้วยค่าที่	50
4. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนมาตรวัดสัมพันธภาพ 5 ลักษณะของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลองด้วยค่าที่	51
5. แสดงค่าคะแนนความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรเกิดจากมารดาติดเชื้อ เอช ไอ วี ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง	90
6. แสดงค่าคะแนนจากมาตรวัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ระยะเวลาก่อนการทดลอง	91
7. แสดงค่าคะแนนจากมาตรวัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ระยะเวลาหลังการทดลอง	92

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1. แสดงบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความตึงเครียดทางอารมณ์
และบุคคลที่ปรับตัวได้

9